

Bijlage 4

Werkvormen bijeenkomst

Instructie casus / situatieschets

Om medewerkers JGZ voor te bereiden op het werken met de JGZ Richtlijn kan er gebruik worden gemaakt van eigen casussen /situatieschetsen.

Tijdens de startbijeenkomst of tijdens scholingsbijeenkomsten kunnen deze casussen in groepen besproken worden

Schrijf uw laatste vermoeden van kindermishandeling op waarin u voor een vraag of dilemma stond.

Omschrijf het probleem	
Omschrijf de situatie (gezinssamenstelling, kinderen en leeftijden, achtergronden in het kort)	
Welke signalen nam / neemt u waar?	
Zijn er signalen van derden?	
Wat heeft u tot nu toe gedaan?	
Wat gaat u de komende tijd doen?	
Tegen welke vragen, dilemma's, knelpunten loopt u aan?	

Casus JGZ verpleegkundige consultatiebureau

Van één van de driejarige peuters die u regelmatig ziet, valt op dat hij verlegen en bang is bij het bezoek aan het consultatiebureau. Ook thuis bij het huisbezoek kruipt hij weg achter moeder, klampt hij zich vast en gedraagt hij zich niet vrij. Moeder doet vergoelijkend over dit gedrag. Als er geen bezoek is, is hij vaak erg wild. Zij pakt hem dan hard aan en geeft hem regelmatig slaag om hem in toom te houden. Uiteindelijk helpt dat vaak. Zo niet, dan treedt vader eveneens heel hard op. Dat helpt, zo beweren de ouders. Dezelfde strenge lijn wordt ook ten opzichte van het andere kind uit het gezin gevolgd, een meisje van 8 jaar. Daar hebben ze echter minder problemen mee. Ze is braver en liever dan haar wilde broertje. U komt er niet goed uit. Tot nu toe zijn er geen aanwijsbare gevolgen van de harde aanpak, maar er is, ook gezien het gedrag van het kind tijdens het bezoek, wel reden tot ongerustheid. Het kind bezoekt geen peuterspeelzaal, want moeder heeft ruzie met enkele vrouwen die er als hulpmoeder werken. Ze houdt het kind ook graag bij zich thuis, ook al is hij vaak lastig. Vader komt oorspronkelijk uit Marokko, maar woont al lang in Nederland. Hij is goed ingeburgerd in de wijk.

Werkblad Instructie De tocht door implementatieland

Doel:

De deelnemers:

- Denken na over de manier waarop zij zelf signaleren en handelen bij een vermoeden van kindermishandeling;
- Plaatsen het signaleren en handelen in het verleden, het nu en de toekomst;
- Verwerken hun gedachten in woorden en tekeningen op het Werkblad Toen, nu en later;
- Zijn zich bewust van de manier waarop hun zienswijze over kindermishandeling in professionele zin door hun verleden is ingekleurd en formuleren hun toekomstverwachtingen.

Toelichting

Deze oefening is een opwarmer voor de start van het werken met de JGZ Richtlijn. Bovendien fungeert de oefening voor de individuele deelnemers als leidraad voor hun signaleren en handelen. De trainer geeft de instructie in één keer. Daarna krijgen de deelnemers dezelfde instructie op papier en een werkblad om de oefening op uit te voeren. Dit is een individuele oefening.

De trainer start de oefening met het voorlezen van een casus van een wijkverpleegkundige uit het consultatiebureau.

Vervolgens gaat de trainer door met de instructie

TOEN:

Kijk eens achteruit naar wat er achter u ligt, het verleden. Wat zie / hoor / voel u dan? Welke dingen vallen op? Zijn dit hoogtepunten of dieptepunten of iets er tussenin? Verwoordt het eens. Het mogen woorden, zinnen, symbolen zijn of teken er een beeld bij.

Hoe handelde u voor vandaag bij vermoedens van kindermishandeling?

NU

Draai uw hoofd weer om naar het heden. U staat op de plek van het nu, uw huidige situatie. Walt wilt u met het heden? Wat ziet u? Wat zegt u tegen uzelf en anderen?

Wat is de situatie voor u nu als u vermoedens heeft van kindermishandeling?

LATER

En kijk en denk nu eens vooruit. Wat wilt u de komende tijd naar toe werken. Wat vindt u hierin belangrijk. Wat wilt u daarin investeren?

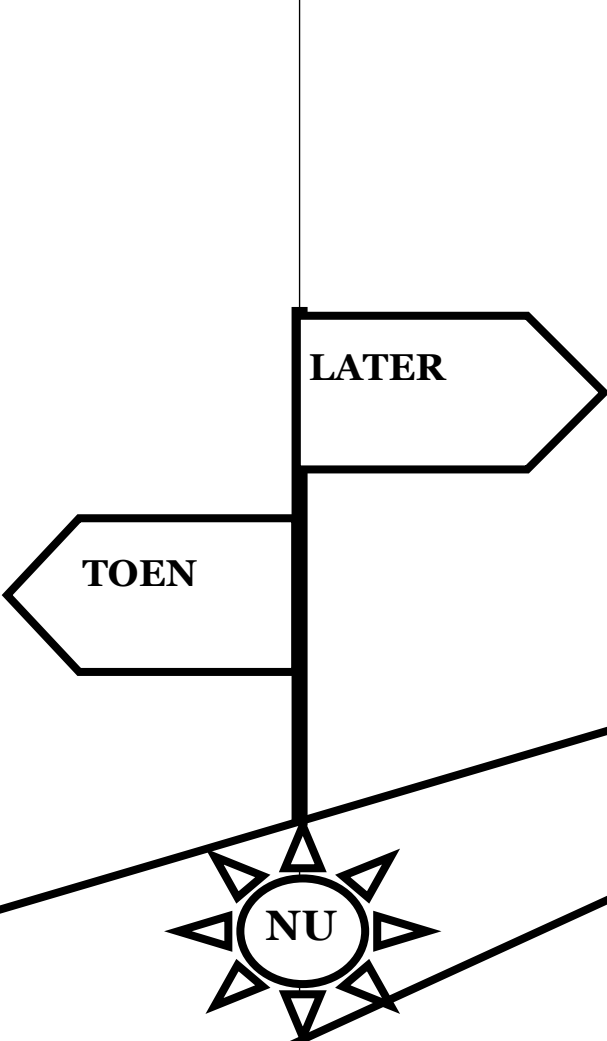
Wat zijn uw wensen waar u binnen nu en een jaar uit wilt komen om te kennen en te kunnen?

Welke ideeën heeft u om uw wensen te verwezenlijken?

Wees creatief

Laat uw beide hersenhelften werken!

Werkblad Toen, Nu en Later

Werkblad Impuls van de JGZ Richtlijn

Wat is volgens u de impuls geweest om een JGZ Richtlijn Secundaire preventie kindermishandeling te maken en te implementeren?

❖

❖

❖

❖

❖

❖

❖

❖

Impuls voor het maken van de JGZ Richtlijn¹

- Vergroot de kans op handelend optreden
- Maak een uniforme handelswijze mogelijk
- Geeft houvast in moeilijke situaties
- Geeft inzicht in het eigen handelen en is een toetsingskader aan de hand waarvan aan JGZ medewerkers gevraagd kan worden zich te verantwoorden
- Voorkomt dat emoties en subjectiviteit het handelen teveel zullen bepalen
- Voorkomt dat essentiële stappen worden overgeslagen
- Legt afspraken over samenwerking vast
- Steunt medewerkers en instellingen bij juridische procedures
- Geeft duidelijkheid aan externen over de werkwijze van de JGZ ten aanzien van de signalering van de signalen van kindermishandeling

¹ JGZ Richtlijn Inleiding, bladzijde 14

Werkblad Casus / Situatieschets

In groepen van vier personen.
Per casus neemt u 10 minuten de tijd

Casus 1:

- De inbrenger vertelt zijn casus
- De inbrenger van de casus beantwoordt de volgende vragen:
- Waarom denk u aan een vermoeden van kindermishandeling?
- Waar past deze casus in het stappenplan?
- De deelnemers bevragen de inbrenger over de mogelijk te nemen vervolgstappen
- De casusinbrenger schrijft de conclusies, adviezen op het werkblad op.
- Hij formuleert wat er in de komende tijd aan deze casus gedaan moet worden.

Casus 2:

- Ga door met casus 2 volgens dezelfde procedure.

Conclusies:

-
-
-
-
-

Adviezen en vervolgstappen:

-
-
-
-
-

Behoeftebepaling scholing

Implementatie JGZ Richtlijn Secundaire Preventie Kindermishandeling

De onderwerpen van de totale JGZ Richtlijn zijn:

1. Vormen van kindermishandeling
2. Gevolgen van kindermishandeling
3. Risicofactoren bij kindermishandeling
4. Methodes JGZ: signalering, stappenplan, begeleiding, follow-up en evaluatie
5. Interventies in de JGZ
6. JGZ en het netwerk van voorzieningen
7. Organisatorische voorwaarden
8. Juridische kaders

In de bijeenkomst *Start implementatie* heeft u kennis gemaakt met de kern van de JGZ Richtlijn namelijk hoofdstuk 4.

Geef aan welke hoofdstukken u nog zou moeten lezen.

Welke behoefte aan scholing leeft er over de onderwerpen van de JGZ Richtlijn?

U vult de bijgaande tabel in en levert die bij de aandachtsfunctionaris kindermishandeling of de implementatie coördinator in.

Naam: _____ Functie: _____					
JGZ organisatie: _____					
Datum inlevering: twee weken na de eerste bijeenkomst bij uw implementatiecoördinator of aandachtsfunctionaris kindermishandeling					
Onderwerpen JGZ Richtlijn	Gelezen?		Behoeft aan scholing?		Welke kennis, houding of vaardigheden zou volgens u in het verdiepingsonderwerp in de volgende bijeenkomst in september aan de orde moeten komen?
	Ja	Nee	Ja	Nee	
Vormen van kindermishandeling					
Gevolgen van kindermishandeling					
Risicofactoren bij kindermishandeling					
Methoden JGZ: signalering, stappenplan, begeleiding, follow-up en evaluatie					

Interventies in de JGZ					
JGZ en het netwerk van voorzieningen					
Organisatorische voorwaarden					
Juridische kaders					
Anders: _____					

Opdracht: Wat is moeilijk en wat is makkelijk?

U bent aan het werk met de JGZ Richtlijn Secundaire Preventie Kindermishandeling. Hou gedurende uw werk bij welke moeilijkheden u tegenkomt bij het werken volgens de JGZ Richtlijn. En welke zaken vanuit de JGZ Richtlijn zijn makkelijk te realiseren.

Wij vragen u de ingevulde formulieren naar uw aandachtsfunctionaris kindermishandeling te sturen.

Naam: _____

Functie: _____

JGZ organisatie: _____

Datum inlevering: bij uw aandachtsfunctionaris kindermishandeling

Wat vindt u moeilijk in het werken met de JGZ Richtlijn?

-
-
-
-

Wat vindt u makkelijk in het werken met de JGZ Richtlijn?

-
-
-
-

Opdracht Voornemens

U bent aan het werk met de JGZ Richtlijn Secundaire Preventie Kindermishandeling.

Waarschijnlijk vraagt deze werkwijze een vernieuwing van uw handelen.

Welke goede voornemens zullen u op weg helpen om daadwerkelijk in de praktijk aan de slag te gaan met deze JGZ Richtlijn?

Formuleer twee of drie goede voornemens.

Formuleer het SMART: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden.

Voornemen 1 :

Ik.....

Specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden

Voornemen 2:

Ik

specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden

Voornemen 3:

Ik

specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden

Vier onderwerpen

De JGZ Richtlijn behandelt vele onderwerpen over de secundaire preventie van kindermishandeling. De meest genoemde onderwerpen zijn:

Signaleren van kindermishandeling

Bespreekbaar maken van mijn vermoedens bij de ouder(s)

Concretisering van vermoedens: acties en een zorgplan. Wat ga je doen?

Juridische kaders

In de bijlage zijn de vier onderwerpen verder uitgewerkt. U krijgt de mogelijkheid om in te tekenen voor één van deze vier onderwerpen om tijdens de bijeenkomst uitgebreid mee te werken.

Succes bij de bijeenkomst!

Onderwerp	Doel	Huiswerk	Werkvorm
Signaleren van kindermishandeling	<p>Deelnemers kennen de signalen en vormen van kindermishandeling.</p> <p>Deelnemers discussiëren over hun waarden en normen over opvoedingssituaties.</p> <p>De focus van de signalen ligt meer in het gebied van de zorgwekkende opvoedingssituaties dan in multi problem gezinnen.</p>	<p>Lezen: Hoofdstuk 1 Vormen van kindermishandeling en bijlagen 3 en 4 Signalen van kindermishandeling 0 – 18 jaar van de JGZ Richtlijn</p> <p>Opdracht: Neem één korte gevalsbeschrijving op papier mee waarbij u denkt dat uw eigen normen en waarden over de opvoeding verschillen met die van de ouders betreffende uw zorgen rondom het kind. Beschrijf in twee zinnen.</p> <p>Voorbeeld: Moeder rookt in bijzijn van de baby en laat de baby in een vieze luier op een kleedje op de grond liggen terwijl zij met u spreekt.</p>	<p>Plenair: Inleiding over signaleren met gelegenheid tot vragen stellen</p> <p>In groepen: Normen en waarden: opiniespel (met o.a. gebruikmaking van de eigen ingebrachte gevalsbeschrijvingen) Discussie</p>

<p>Bespreekbaar maken van mijn vermoedens bij de ouder(s)</p>	<p>Deelnemers kennen de richtlijnen voor het voeren van gesprekken.</p> <p>Deelnemers oefenen met het bespreekbaar maken van hun vermoedens van kindermishandeling met de ouder(s) conform de JGZ Richtlijn.</p> <p>De focus van de signalen ligt meer in het gebied van de zorgwekkende opvoedingssituaties dan in multi problem gezinnen.</p>	<p>Lezen: Uit de JGZ Richtlijn: Bijlage 6a: Richtlijnen voor een gesprek over het vermoeden van kindermishandeling; Bijlage 6b: Handleiding bij gespreksvoering; Bijlage 6c: Belemmerende factoren voor een gesprek over ernstige opvoedingsproblemen of kindermishandeling.</p> <p>Opdracht: Neem een casus in gedachten waarbij u met ouders in gesprek moest over uw zorgen over een kind. Schrijf deze casus in enkele zinnen op en neem die mee naar de bijeenkomst.</p>	<p>Plenair: Inleiding over de richtlijnen bij het voeren van gesprekken met gelegenheid tot het stellen van vragen.</p> <p>In groepen: Oefenen in drietallen n.a.v. een casus</p>
<p>Handelen bij vermoedens: acties en een zorgplan. Wat ga je doen?</p>	<p>Deelnemers kennen de acties die mogelijk zijn na de concretisering van vermoedens.</p> <p>Deelnemers kunnen hun vermoedens van kindermishandeling omzetten in acties en deze vastleggen in een zorgplan conform de JGZ Richtlijn.</p> <p>Deelnemers oefenen met het opschrijven van hun vermoedens in het dossier.</p> <p>De focus van de signalen ligt meer in het gebied van de zorgwekkende opvoedingssituaties dan in multi problem gezinnen.</p>	<p>Lezen: Uit de JGZ Richtlijn: Hoofdstuk 4: 4.4. Zorgplan en 4.5. Verslaglegging Hoofdstuk 5: Interventies van de JGZ richtlijn Een actuele sociale kaart is aanwezig.</p> <p>Opdracht: Beschrijf in enkele zinnen een casus waarbij de JGZ een rol heeft in de verdere begeleiding van het gezin. Neem deze mee naar de bijeenkomst.</p>	<p>Plenair: Inleiding over mogelijk acties, het dossier en de sociale kaart met gelegenheid tot het stellen van vragen.</p> <p>In groepen: Gevalsbeschrijvingen inbrengen. Wat zijn de mogelijkheden om dit gezin te helpen? Hoe maak ik een zorgplan en hoe schrijf ik het op?</p>

<p>Juridische kaders</p>	<p>Deelnemers kennen de juridische kaders van de JGZ Richtlijn.</p> <p>Deelnemers kunnen hun vermoedens van kindermishandeling toetsen aan de juridische kaders van de JGZ Richtlijn</p>	<p>Lezen: hoofdstuk 8 van de JGZ Richtlijn Bijlage 8 Spelregels voor casusoverleg in samenwerkingsverbanden</p> <p>Opdracht: Beschrijf in enkele zinnen een casus waarbij u in de knoop zat met de juridische kaders. Neem deze mee naar de bijeenkomst.</p>	<p>Plenair: Inleiding over de juridische kaders</p> <p>In groepen: Gevalsbeschrijvingen inbrengen. Wat is de vraag? Wat is het antwoord van de JGZ Richtlijn? Wat is de uitvoerbaarheid van dit antwoord voor de praktijk?</p>
--------------------------	--	--	--

Petje op en petje af

Doel:

De deelnemers opwarmen voor een bijeenkomst over de JGZ Richtlijn. In het kort en op speelse wijze testen van de kennis van de deelnemers over de JGZ Richtlijn.

Werkvorm:

De trainer geeft de volgende instructie:

U heeft twee kaarten voor u liggen:

- Een JA kaart in het groen
- Een NEE kaart in het rood

Ik ga een aantal vragen stellen om uw kennis te toetsen over de JGZ Richtlijn. U kunt antwoorden door het omhoog houden van een JA of een NEE kaart. U kijkt niet naar de anderen en speelt individueel. Degenen die fout antwoorden vallen af en gaan zitten.

Eens kijken wie er over blijft en zich staande houdt.

Wilt u allemaal gaan staan.

Daar komt de eerste vraag.

De laatste of een klein groepje van laatsten krijgen een aanmoedigingsprijs.

Vragen

De vragen worden steeds moeilijker. De eerste vragen zijn het makkelijkst, aan het eind komen de moeilijkste vragen.

1. Het basistakenpakket bestaat uit zes productgroepen

Antwoord: JA

- Monitoring en signalering
 - Inschatten zorgbehoefte
 - Screeningen en vaccinaties
 - Voorlichting, advies, instructie en begeleiding
 - Beïnvloeden van gezondheidsbedreigingen
 - Zorgsystemen, netwerken, overleg en samenwerking
2. Staat het volgende in de Richtlijn:
De belangrijkste instrumenten van de secundaire preventie van kindermishandeling zijn de JGZ medewerkers zelf .

Antwoord: JA

3. Meisjesbesnijdenis is een vorm lichamelijke verwaarlozing

Antwoord: NEE

4. WGBO betekent Wet Gezondheid Basisonderwijs.

Antwoord: NEE

5. De persoonlijke werkaantekeningen opgeborgen in het dossier, vallen onder het inzage-recht van de ouders.

Antwoord: JA

6. Volgens het stappenplan van de JGZ Richtlijn zit tussen het eerste en het derde gesprek met ouders maximaal 4 weken.

Antwoord: JA

7. De JGZ Richtlijn heeft een geldigheidsduur van vijf jaar.

Antwoord: JA

8. Het balansmodel is niet meer dan een model. Het berust niet op wetenschappelijk onderzoek. Is dat waar?

Antwoord: JA

9. In Nederland bestaan volgens de JGZ Richtlijn 5 gevalideerde signaleringsinstrumenten voor psychosociale problemen en problematische opvoedingssituaties.

Antwoord: JA

- Stevig ouderschap
- LSPPK
- SDQ
- Psyboba
- KIPVA

10. De JGZ Richtlijn onderscheidt 6 verschillende soorten interventies voor verschillende groepen (Hermanns 2000)

Antwoord : NEE

- universeel
- selectief
- geïndiceerd
- vroege
- klinische

JA- / NEE kaarten

JA

NEE

Instructie JGZ Richtlijn Secundaire Preventie Kindermishandeling: Het onderwerp voor de deelnemers

Wat gaat u doen?

- Er zijn vier onderwerpen uit de JGZ Richtlijn waarmee gewerkt kan worden.. U heeft het onderwerp gekozen dat u het meeste aantrekt en waaraan u in deze bijeenkomst wilt werken. U heeft de desbetreffende informatie uit de JGZ Richtlijn gelezen.
- Bij uw materiaal zit voor ieder onderwerp een gekleurd A4. U pakt het A4 met uw onderwerp.
- U formeert per onderwerp (dus per kleur) groepjes van maximaal vijf personen.
- U pakt in de pauze het materiaal van uw onderwerp. Iedere deelnemer pakt één setje.
- U werkt in deze groepjes aan uw onderwerp.
- Het materiaal bevat de instructie wat u te doen staat.
- U kunt eventuele vragen aan de trainer stellen, die tijdens het werken in de groepen langskomt.

Werken in groepen

- U werkt volgens de instructie aan uw onderwerp in groepjes van vijf personen.
- Bedenk welke aspecten en conclusies van het werken in de groep belangrijk zijn om plenair in de slotopmerkingen met de hele groep te delen.

Plenair

- Eén persoon van uw groep maakt een paar concluderende slotopmerkingen voor de hele groep.

Signaleren van kindermishandeling

Onderwerp Signaleren van kindermishandeling: de samenvatting

Inleiding

De vijf vormen van kindermishandeling:

1. Lichamelijke mishandeling
2. Lichamelijke verwaarlozing
3. Psychische mishandeling
4. Psychische verwaarlozing
5. Seksueel misbruik

De ernst van de mishandeling

- 5 punt schaal (Baeten 2004): licht – matig - ernstig – zeer ernstig – (bijna) fataal).
- Ernst seksueel misbruik in het strafrecht (Ministerie van Justitie 2003): licht – matig – ernstig – zeer ernstig.

Problemen bij de indeling van kindermishandeling

De indelingen lijken duidelijk, maar geven in het grensgebied tussen wel of geen kindermishandeling toch beslisproblemen. Lichamelijk mishandeling lijkt duidelijk: de meeste mensen vinden een tik geen mishandeling (ook al is het wettelijk verboden), maar een aframmeling wel. De intentie en de intensiteit, de duur en de frequentie bepalen of er sprake is van kindermishandeling.

Seksueel misbruik lijkt ook duidelijk, maar de grens tussen een aai of een ongewenste intimiteit is soms moeilijk te trekken. De intentie van de pleger en de gevoelens van het kind zijn van belang.

Vaak is er sprake van een combinatie van vormen van kindermishandeling.

Wat onder verwaarlozing wordt verstaan is afhankelijk van eigen waarden en normen.

Wat voor de ene ouder ver over de schreef is, is voor de andere ouder normaal, bijvoorbeeld kleuters die nooit voor tien uur 's avonds naar bed gaan. De fitheid van het kind is dan bepalend voor het oordeel. Kinderen om religieuze redenen niet laten vaccineren kan beschouwd worden als verwaarlozing. Het kind geen normen of criminele normen bijbrengen valt onder normatieve en educatieve verwaarlozing.

Elke cultuur heeft eigen normen. De verschillen tussen culturen waar de grens ligt tussen wat wel en wat geen verwaarlozing genoemd kan worden, zullen blijven bestaan. De JGZ-medewerker doet er goed aan de heersende opvattingen van de (Nederlandse) omgeving over wat het beste is voor het kind in het oog te houden.

Risico- en beschermende factoren

- Het balansmodel
- Model van Lalonde
- Het kind, ouders en gezinsfactoren, leefomstandigheden

Signalering is een kerntaak van de JGZ. Er kan van risico gesproken worden als:

- De ouder signalen geeft of bezorgd is;
- Het kind signalen geeft;

- De omgeving van het kind verontrust is;
- De JGZ medewerker zich zorgen maakt.

Gebruik maken van signaleringsinstrumenten maakt de juistheid van de inschattingen beter.

De werkgroep JGZ Richtlijn beveelt de volgende instrumenten aan:

- Stevig ouderschap
- DMO protocol (bij programma Samen Starten)
- CARE-NL (Child Abuse Risk Evaluation)
- SDQ
- KIPPPI (Kort Instrument voor de Psychologische en Pedagogische Probleem Inventarisatie)
- Psyboba (Psychosociale stoornissen)

Stap 1: Vroege signalering van zorgwekkende opvoedingssituaties gericht op alle ouders en kinderen.

Stap 2: Nader onderzoek naar bij stap 2 gesignaleerde problemen.

Stap 3: Diagnostiek van de bij stap 1 en 2 gesignaleerde problemen.

Stap 1 en 2 doet een JGZ medewerker. Bij stap 3 zal het AMK of BJZ ingeschakeld worden

Er zijn specifieke kenmerken voor meisjesbesnijdenis. Zie hiervoor hoofdstuk 1, par.1.3.1, en bijlage 9 van de richtlijn.

Onderwerp Signaleren van kindermishandeling: de instructie

Deze groep kan kiezen tussen twee verschillende werkvormen:

- Het opiniespel
- Werken met casussen

De groep kan ook kiezen om één keer het opiniespel te doen en de rest van de tijd een eigen casus te bespreken.

Onderwerp Signaleren van kindermishandeling: het opiniespel

Het opiniespel

Normen en waarden zijn van invloed als het gaat om de vraag Is dit kindermishandeling? Zelfs al bij het wel of niet signaleren van een vermoeden van kindermishandeling kunnen eigen waarden en normen een rol spelen.

Doel

Met dit opiniespel komen de deelnemers hun eigen waarden en normen op het spoor die van invloed zijn op hun kijk op en beoordeling van opvoedingssituaties.

Uitleg

Eén van deelnemers van de groep heeft de rol van voorzitter. De voorzitter leidt de discussie en houdt de tijd in de gaten.

U hebt de beschikking over vijf verschillende opiniebladen (speelvelden): vier ingevulde en een blanco opinieblad. Op het blanco blad kunt u uw eigen beschrijvingen invullen. Dan schrijven vier personen in ieder vierkantje in steekwoorden hun gevalsbeschrijving op.

Het spel gaat als volgt: Iedere deelnemer heeft drie donkere fiches en één lichte fiche. Alle fiches moeten per opinieblad ingezet worden op het speelveld. U legt de donkere fiches bij de situaties die u het meest zorgwekkend vindt.

Het lichte fiche legt u op de uitspraak die u het minst zorgwekkend vindt. Uit opvoedkundig oogpunt is deze situatie misschien niet wenselijk, maar het is geen kindermishandeling.

Start uitvoering

Leg één opinieblad (het speelveld) in het midden van de groep.

Laat de deelnemers kort naar de vier uitspraken kijken en - zonder met elkaar te overleggen - hun fiches inzetten.

Donkere fiches: Over welke situatie maakt u zich het meeste zorgen?

Lichte fiches: Over welke situatie maakt u zich het minste zorgen?

Tijdsindeling

Probeer minimaal drie opiniespelen te doen.

Maak een tijdsindeling. Neem niet meer dan 15 à 20 minuten per geval.

Nabespreking

Aan de hand van de verdeling op het speelveld is het mogelijk te zien hoe de meningen liggen in de groep. Bevraag elkaar op verschillen. Zodoende kan discussie ontstaan. Het zal duidelijk zijn dat het waarderen van opvoedingssituaties (al of niet kindermishandeling) veelal beïnvloed wordt door individuele normen en waarden van de deelnemers. Waarschijnlijk zal dat in uw werksituatie ook het geval zijn.

Als u klaar bent met de discussie over één opinieblad schrijft één van deelnemers een slotconclusie op die later plenair met de hele groep gedeeld kan worden.

Tips

U behandelt tenminste drie opiniebladen.

Zorg dat het tempo erin blijft, zodat er meerdere opiniebladen de revue passeren.

Theorie

Hoofdstuk 1 Vormen van kindermishandeling

Hoofdstuk 3 Risicofactoren bij kindermishandeling

Bijlage 3 en 4 Signalen van kindermishandeling 0 – 18 jaar van de JGZ Richtlijn

Bijlage 5 Signaleringsinstrumenten voor de JGZ

Materialen

Instructie opiniespel

Blanco en ingevulde opiniebladen (speelvelden)

Fiches (per deelnemer drie donkere fiches en 1 lichte fiche). Totaal voor 25 deelnemer per bijeenkomst: 75 donkere fiches en 25 lichte fiches.

Onderwerp Signaleren van kindermishandeling: de opiniebladen

Opinieblad I

<p style="text-align: center;">1.</p> <p style="text-align: center;">Mohammed van drie jaar heeft in de winter alleen een plastic regenjack als jas.</p>	<p style="text-align: center;">2.</p> <p style="text-align: center;">Petra van zes jaar en haar broertje van vier jaar eten minstens vier keer in de week patat in de snackbar. Moeder heeft namelijk een hekel aan koken.</p>
<p style="text-align: center;">3.</p> <p style="text-align: center;">Na drie keer waarschuwen en nog niet luisteren, krijgt Marlies van drie jaar een stevig pak op haar billen.</p>	<p style="text-align: center;">4.</p> <p style="text-align: center;">Moeder is doof en hoort haar baby niet huilen. De burens wel, maar moeder weigert iedere vorm van hulp.</p>

Opinieblad II

<p>1. Marion van vijf jaar moet elke middag op haar zusje van twee jaar passen wanneer moeder gaat winkelen in de stad.</p>	<p>2. Stanley van vier jaar is bang in het donker. Volgens vader stelt hij zich aan. Hij vertelt Stanley, om hem te harden, dat hij monsters laat komen als Stanley niet onmiddellijk gaat slapen.</p>
<p>3. Milou van twee jaar moet altijd in de keuken eten omdat zij zo knoeit.</p>	<p>4. Wanneer Rob van twee jaar zó driftig wordt dat hij blauw aanloopt, zetten zijn ouders hem met kleren en al onder de koude douche om hem weer 'bij' te krijgen.</p>

Opinieblad III

<p style="text-align: center;">1.</p> <p style="text-align: center;">Moeder slaat en schopt Huriye van twee jaar elke keer als zij iets doet dat moeder irriteert.</p>	<p style="text-align: center;">2.</p> <p style="text-align: center;">Vader probeert elke keer als hij zijn zoontje van zes jaar in bad doet om hem een stijf piemeltje te laten krijgen.</p>
<p style="text-align: center;">3.</p> <p style="text-align: center;">Vader, moeder en twee (oudere) broertjes spreken Hans van acht jaar in plaats van met zijn eigen naam consequent aan met 'professor'.</p>	<p style="text-align: center;">4.</p> <p style="text-align: center;">Moeder raakt Annelies van drie maanden alleen aan als zij haar moet verzorgen; daarna legt zij haar meteen terug in de wieg.</p>

<p>1. Moeder vindt dat het geen zin heeft om met een kind van vier jaar afspraken te maken. Slaan is het enige waar kinderen op die leeftijd echt naar luisteren.</p>	<p>2. Evelien van elf maanden ligt elke nacht geruime tijd te huilen. Haar ouders zijn ten einde raad en leggen haar nu 's nachts in de garage zodat ze haar niet meer kunnen horen.</p>
<p>3. Klaas van zeven moet na school direct thuis komen. Moeder neemt dan alle tijd om met hem te spelen. Hij mag geen vriendjes uitnodigen of op straat spelen.</p>	<p>4. Vader laat Anne van vijf jaar regelmatig naar pornovideo's kijken na een film met Donald Duck. Hij vertelt haar dat het leuke spelletjes zijn, die vaders met hun kinderen doen.</p>

Onderwerp: signaleren van kindermishandeling: een blanco opinieblad

Verdiepingsonderwerp Signaleren van kindermishandeling: het werken met casussen

De groep gaat zich bezighouden met signalen van kindermishandeling. Welke signalen herken je en welke instrumenten kunnen ingezet worden?

Doel

De deelnemers herkennen in hun eigen praktijk de manier waarop zij kindermishandeling signaleren.

Uitleg per gevalbeschrijving

Eén van de deelnemers neemt de rol van voorzitter op zich. Hij leidt het gesprek en bewaakt de tijd.

- Eén deelnemer (de inbrenger) brengt zijn gevalbeschrijving in.
- De deelnemers stellen (indien nodig) vragen ter verduidelijking.
- De deelnemers noteren individueel op hun formulier gevalbeschrijvingen signaleren het geval in steekwoorden.
- De deelnemers beantwoorden de vraag welke hulp de JGZ Richtlijn bij deze casus biedt. De hoofdstuk 1 en 3 van de JGZ Richtlijn dienen als naslagwerk.
- De deelnemers formuleren welke instrumenten er zijn gebruikt om zo objectief mogelijk tot conclusies te komen en vullen dat in op het formulier.
- De deelnemers gaan met elkaar in discussie over hoe werkbaar de door hen geformuleerde antwoorden zijn voor deze gevalbeschrijving en voor hun eigen JGZ praktijk.
- Ter afsluiting van één gevalbeschrijving schrijft de voorzitter kort en bondig de antwoorden op een formulier, dat hij bij de trainer inlevert.
- Ter afsluiting van één gevalbeschrijving noteert de inbrenger een aanbeveling die plenair met de hele groep wordt gedeeld.

Tijdsindeling

- Probeer minimaal drie gevalbeschrijvingen te doen. Idealiter komen alle vijf gevalbeschrijvingen (per deelnemer één) aan bod.
- Maak een tijdsindeling. Neem niet meer dan 15 à 20 minuten per geval.

Tip

- Wissel per gevalbeschrijving van voorzitter.
- Houd het tempo erin.

Theorie:

- Hoofdstuk 1 Vormen van kindermishandeling
- Hoofdstuk 3 Risicofactoren bij kindermishandeling
- Bijlage 3 en 4 Signalen van kindermishandeling 0 – 18 jaar van de JGZ Richtlijn
- Bijlage 5 Signaleringsinstrumenten voor de JGZ

Materialen

Formulieren gevalsbeschrijvingen signaleren

Onderwerp Signaleren van kindermishandeling: formulier gevalsbeschrijvingen signaleren

Formulier gevalsbeschrijvingen signaleren	
In steekwoorden de gevalsbeschrijving	
Welke hulp biedt de JGZ Richtlijn bij deze casus?	
Welke instrumenten zijn er gebruikt om zo objectief mogelijk tot conclusies te komen?	
Hoe werkbaar is dit antwoord voor de praktijk van de JGZ c.q. de eigen organisatie?	

Deelnemerspakket onderwerp Bespreekbaar maken van mijn vermoedens bij de ouder(s)

Voorblad Bespreekbaar maken van mijn vermoedens bij de ouder(s)

**Bespreekbaar maken van mijn
vermoedens bij de ouder(s)**

Onderwerp Bespreekbaar maken van mijn vermoedens bij de ouder(s): de samenvatting

Inleiding

In het stappenplan van de JGZ Richtlijn staan in de vierkante kaders de gesprekken met de ouders genoemd:

- 1ste gesprek maximaal twee weken na het ontstaan van een vermoeden;
- 2de gesprek maximaal twee weken na het eerste gesprek;
- 3de gesprek maximaal 2 weken na het tweede gesprek.

Richtlijnen voor een gesprek (Bijlage 6a van de richtlijn)

Aspecten zijn de privacy van de ouders, de doelen van het gesprek bepalen, een volgend gesprek aangaan, de veiligheid van de JGZ medewerker.

Algemene tips bij gespreksvoering:

- Maak gebruik van je deskundigheid, maar stel je niet op als deskundige of autoriteit; gebruik geen vaktermen en respecteer de kennis van de ouders;
- Laat de ouders rustig uitpraten en reageer niet veroordelend of verontwaardigd;
- Heb niet alleen kritiek op de gezondheid of de ontwikkelingen van het kind, maar vertel ook wat er goed gaat;
- Beschuldig de ouders niet, maar wees duidelijk over de ernst van het probleem dat je signaleert;
- Geef ouders de tijd om hun weerstand tegen het bespreken van het onderwerp te overwinnen; laat ze eerst stoom afblazen en toon begrip voor hun reactie;
- Zorg ervoor dat het belang van het kind in het gesprek centraal blijft staan;
- Spreek ouders aan op hun verantwoordelijkheid en stimuleer ze om zelf oplossingen te vinden;
- Stel je op als iemand die kan adviseren en helpen; niet als iemand die het probleem kan oplossen;
- Neem bij vermoedens van kindermishandeling en bij gebrek aan mogelijkheden om dit zelf nader te onderzoeken of met ouders bespreekbaar te maken, contact op met een AMK.

Risicofactoren en beschermende factoren

Een lijst van vragen die gesteld zouden kunnen worden over stress, sociaal isolement, onzekerheid, onvoldoende pedagogisch besef, relatie tussen de ouders, eigen opvoeding.

Handleiding bij gespreksvoering (Bijlage 6b van de richtlijn)

- Gespreksvaardigheid: eerlijkheid, open vragen
- Aanleiding, voorbereiding, met wie, de plaats en het tijdstip

Verloop van het gesprek

- Begin
- Aanleiding
- Reactie van de ouder of adolescent

- Aanpak van het probleem
- Samenvatting
- Vervolgafpraak

Belemmeringen bij het kind, bij de ouders, bij de hulpverlener

Onderwerp: Bespreekbaar maken van mijn vermoedens bij de ouder(s): de instructie

Instructie

Om een gesprek met ouders te kunnen voeren is het van belang dat u zich bewust bent van uw belemmeringen.

Doel

U gaat aan het werk met eventuele belemmeringen in het voeren van gesprekken met ouders en u gaat oefenen met het voeren van dergelijke gesprekken.

Tijdsindeling

De groep werkt 5 minuten aan de belemmeringen.

Daarna oefent u met drie gevalsbeschrijvingen (3 keer 20 minuten). Per gesprek heeft u de volgende hoeveelheid minuten nodig:

- 2 minuten casus voorbereiden
 - 5 á 8 minuten oefenen
 - 10 minuten nabespreken (feedback)
- U kunt drie keer een gesprek oefenen.

Belemmeringen (5 minuten)

Stel u zelf vooraf de volgende vragen:

- Heb ik belemmeringen in het aangaan van gesprekken met ouders over problematische opvoedingssituaties?
- Indien ja, welke zijn dat? Iedere deelnemer schrijft ze kort en bondig op!
- Wees u bewust van deze belemmeringen tijdens de oefening en probeer ze te omzeilen zodat ze niet meer belemmeren.

Oefening gesprekken

U oefent drie gesprekken met ouders.

Doel van het gesprek: U oefent met uw gevalsbeschrijving het gesprek met de ouder(s).

U stelt van tevoren vast met welke doel u dit gesprek aan gaat.

Uitleg

U stelt voor de drie gesprekken drie rolverdelingen samen

	JGZ medewerker	Ouder(s)	Drie observanten
Eerste gesprek			
Tweede gesprek			
Derde gesprek			

De oefening

- De JGZ medewerker vertelt in het kort zijn gevalsbeschrijving, zodat de ouder zich in kan leven.
- De JGZ medewerker opent het gesprek met de ouder.

- De JGZ medewerker voert het gesprek.

Of andersom

- De ouder vertelt in het kort zijn gevalsbeschrijving, zodat de JGZ medewerker zich in kan leven.
- De ouder opent het gesprek met de JGZ medewerker.
- De JGZ medewerker voert het gesprek.

De ouder

De ouder reageert zo natuurgetrouw mogelijk in deze oefening. Wees creatief. Breng zelf aspecten in die je goeddunken voor het verloop van het gesprek in je rol als ouder.

De observanten

- De observanten observeren en vullen het feedbackformulier in.
- Eén van de observanten houdt de tijd in de gaten.
- Eén van de observanten zorgt voor de goede volgorde van het feedback geven (zie verder).
- Eén van de observanten schrijft na iedere oefening een slotconclusie op die later plenair met de hele groep gedeeld kan worden.

Feedback geven

Voorwaarden voor feedback

- Sfeer van vertrouwen en respect voor elkaar hebben
- Feedback beschouwen als hulpmiddel
- Bereidheid om van elkaar te leren

Criteria

- Feedback moet betrekking hebben op aanwijsbaar en waargenomen gedrag (niet op de persoon in zijn geheel).
- Maak gebruik van ik-boodschappen in tegenstelling tot jij-boodschappen.
- Feedback is een beschrijving en geen interpretatie.
- Feedback is objectief, specifiek en concreet.
- Feedback moet zo spoedig mogelijk gegeven worden.
- Er moet een veranderingsmogelijkheid gegeven worden.
- Feedback moet gegeven worden als de ontvanger ertoe bereid is.
- Feedback moet uitnodigen tot reactie.

De volgorde van feedback geven na de oefening

1. De observant vraagt de reactie van de JGZ medewerker:
 - Als eerste vraagt u: Wat ging er goed tijdens de oefening?
 - Dan vraagt u: Wat kan er beter als u in de toekomst deze gesprekken voert?
2. De observant vraagt de reactie van de ouder:
 - Wat vond u goed gaan in het gesprek?

- Wat kunt uw gesprekspartner beter doen? Geef hem of haar enkele tips.
- 3. De observanten voegen nog niet gezegde zaken toe.
- 4. De JGZ medewerker krijgt de formulieren die ingevuld zijn over zijn oefening.

Materialen

Theorie

- Bijlage 6a van de JGZ Richtlijn: Richtlijnen voor een gesprek over het vermoeden van kindermishandeling
- Bijlage 6b van de JGZ Richtlijn: Handleiding bij gespreksvoering
- Bijlage 6c van de JGZ Richtlijn: Belemmerende factoren voor een gesprek over ernstige opvoedingsproblemen of kindermishandeling.
- Bijlage 6d: van de JGZ Richtlijn: Belemmeringen bij een gesprek over incest

Formulier

Feedbackformulier

Onderwerp: Bespreekbaar maken van mijn vermoedens bij de ouder(s): het feedbackformulier

Formulier Feedback bij de oefening bespreekbaar maken van mijn vermoedens	
Wat ging er goed in het gesprek?	
Wat viel je op aan het taalgebruik van de JGZ medewerker?	
Wat viel je op aan het non-verbale gedrag van de JGZ medewerker?	
Wat zijn tips voor verbetering voor de JGZ medewerker?	

Deelnemerspakket onderwerp Handelen bij vermoedens: acties en een zorgplan. Wat ga je doen?

Voorblad Handelen bij vermoedens: acties en een zorgplan. Wat ga je doen?

Handelen bij vermoedens: acties en een zorgplan. Wat ga je doen?

***Onderwerp Handelen bij vermoedens: acties en een zorgplan. Wat ga je doen?:
de samenvatting***

Inleiding

De JGZ-arts en/of -verpleegkundige stelt samen met de aandachtsfunctionaris en bij voorkeur in samenwerking met de ouders een zorgplan op voor de begeleiding van het gezin. In het zorgplan staat:

- Het doel van de begeleiding
- De vorm van de begeleiding
- De mening van ouders en het kind

Verslaglegging

Dossier:

- De signalen zoals ze geobserveerd of verteld zijn;
- Verslag van het overleg met anderen;
- Afspraken en besluiten, wie doet wat;
- Zorgplan: formulering van doel en tussendoelen;
- Vorm van de begeleiding;
- Melding en/of verwijzing;
- Antwoord van de instantie waarbij gemeld of waarnaar verwezen is;
- Mening ouders en kind over de begeleiding;
- Follow-up.

Interventies

Basistakenpakket: verlenen van kortdurende lichte opvoedingsondersteuning

- Universele preventieve interventies;
- Selectieve preventieve interventies;
- Geïndiceerde preventieve interventies;
- Vroege interventies;
- Klinische interventies.

Behoeftte aan hulp:

- Opvoedingsvragen;
- Opvoedingsspanning;
- Opvoedingscrisis;
- Opvoedingsnood.

Opvoedingsondersteuning in de JGZ:

- Informatie en voorlichting;
- Advisering;
- Signaleren;
- Initiëren van of verwijzen naar praktische hulp;
- Versterken van zelfhulp en sociale ondersteuning;
- Bevorderen van een stimuleren pedagogische omgeving.

Effectieve en veelbelovende interventies

- Triple P project;
- VoorZorg project;
- Video Home training;
- Stevig ouderschap;
- Opvoeden zó;
- Home-Start.

Onderwerp Handelen bij vermoedens: acties en zorgplan. Wat ga je doen?: de instructie

De groep gaat zich bezighouden met het handelen bij vermoedens. Welke acties kunnen zr ondernomen worden en wat houdt het zorgplan in.

Doel

De deelnemers kunnen in hun eigen praktijk hun vermoedens van kindermishandeling omzetten in acties en een zorgplan.

Uitleg per gevalsbeschrijving

- Eén van de deelnemers neemt de rol van voorzitter op zich. Hij leidt het gesprek en bewaakt de tijd.
- Eén deelnemer (de inbrenger) brengt zijn gevalsbeschrijving in.
- De deelnemers stellen (indien nodig) vragen ter verduidelijking.
- De deelnemers noteren individueel op hun formulier gevalsbeschrijvingen zorgplan het geval in steekwoorden.
- De deelnemers formuleren de acties die er volgens de JGZ Richtlijn mogelijk zijn en vullen dat in op hun formulier. De hoofdstukken 4 en 5 van de JGZ Richtlijn dienen als naslagwerk.
- De deelnemers formuleren de acties die mogelijk zijn volgens de sociale kaart van de regio en vullen deze in op het formulier.
- De deelnemers gaan met elkaar in discussie over de vraag hoe werkbaar de door hen geformuleerde acties zijn binnen deze gevalsbeschrijving en hun eigen JGZ praktijk.
- Ter afsluiting van één gevalsbeschrijving schrijft de voorzitter kort en bondig de antwoorden op een formulier, dat hij bij de trainer inlevert.
- Ter afsluiting van één gevalsbeschrijving noteert de inbrenger een aanbeveling die plenair met de hele groep wordt gedeeld.

Tijdsindeling

- Probeer minimaal drie gevalsbeschrijvingen te doen. Idealiter komen alle vijf gevalsbeschrijvingen (per deelnemer één) aan bod.
- Maak een tijdsindeling. Neem niet meer dan 15 à 20 minuten per geval.

Tip

- Wissel per gevalsbeschrijving van voorzitter.
- Houd het tempo erin.

Theorie:

- Hoofdstuk 4 van de JGZ Richtlijn 4.4. Zorgplan en 4.5. Verslaglegging
- Hoofdstuk 5 Interventies van de JGZ richtlijn

Materialen

- Formulieren gevalsbeschrijvingen zorgplan
- Een actuele sociale kaart is aanwezig.

*Onderwerp: Handelen bij vermoedens: acties en een zorgplan. Wat ga je doen?
formulier gevalsbeschrijving zorgplan*

Formulier gevalsbeschrijvingen zorgplan	
In steekwoorden de gevalsbeschrijving	
Welke acties zijn er volgens de JGZ Richtlijn mogelijk?	
Welke acties zijn volgens de sociale kaart van de regio mogelijk?	
Hoe werkbaar is dit antwoord voor de praktijk van de JGZ c.q. de eigen organisatie?	

Juridische kaders

Onderwerp Juridische kaders: de samenvatting

Inleiding

De JGZ Richtlijn gaat uit van de rechten van het kind.

In de Nederlandse wet- en regelgeving is een aantal zaken t.a.v. kindermishandeling vastgelegd:

- Burgerlijk wetboek:
 - Personen- en familierecht;
 - Wet op de Geneeskundige Behandelings Overeenkomst (WGBO)
- Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP)
- Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (wet BIG)
- Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV)
- Wet op de Jeugdzorg (WJZ)
- Wetboek van Stafrecht (WvSr)
- Wetgeving t.a.v. meisjesbesnijdenis
- Meldcodes kindermishandeling (KNMG en VWS/NIZW)

Daarnaast zijn er allerlei zaken vastgelegd t.a.v. het gezag over minderjarige kinderen:

- Ouderlijk gezag;
- Echtscheiding;
- Voogdij;
- Stiefouders;
- Pleegouders.

De kinderbeschermingsmaatregelen leggen de uitvoering vast:

- ondertoezichtstelling;
- ontheffing;
- ontzetting;
- schorsing.

Zeggenschap over geneeskundig onderzoek en behandeling van minderjarigen:

- Kinderen tot 12 jaar;
- Kinderen van 12 t/m 15 jaar;
- Adolescenten van 16 en 17 jaar;
- Wilsonbekwame minderjarigen.

De verschillende instellingen die zich richten op kindermishandeling: AMK (advies, consult of melding) en de Raad voor de kinderbescherming.

De JGZ heeft te maken met de volgende vier onderwerpen:

1. Het dossier
 - Dossierplicht
 - Persoonlijke werkaantekeningen
 - Bewaartermijn
 - Recht op inzage en afschrift

- Recht op aanvulling, correctie en afscherming
 - Recht op vernietiging
2. Het beroepsgeheim, privacy en gegevensuitwisseling
- Beroepsgeheim
 - Gegevensuitwisseling aan derden:
 - Toestemming
 - Wettelijke plicht
 - Conflict van plichten
3. De klachtmogelijkheden
4. Gegevensverstrekking aan:
- Politie
 - (deelnemers aan) netwerken

Onderwerp Juridische kaders: de instructie

De groep juridische kaders gaat zich bezighouden met de volgende vier onderwerpen:

1. Het dossier
2. Het beroepsgeheim
3. De klachtmogelijkheden
4. De gegevens uitwisseling

Doel

De groep bespreekt een aantal gevalsbeschrijvingen en toetst deze aan de juridische kaders zoals die in de JGZ Richtlijn zijn beschreven. De groep gaat met elkaar in discussie hoe er in de praktijk gewerkt wordt.

Instructie per gevalsbeschrijving

Eén deelnemer uit de groep neemt de rol van voorzitter op zich. De voorzitter leidt de discussie en houdt de tijd in de gaten.

- Eén deelnemer (de inbrenger) brengt zijn gevalsbeschrijving in en formuleert een vraag aan de groep.
- De deelnemers stellen (indien nodig) vragen ter verduidelijking.
- De deelnemers noteren individueel op hun formulier gevalsbeschrijvingen juridische kaders de beschrijving en de vraag van de inbrenger.
- De deelnemers formuleren het antwoord van de JGZ Richtlijn en vullen dat in op hun formulier. Hoofdstuk 8 van de JGZ Richtlijn dient als naslagwerk.
- De deelnemers gaan met elkaar in discussie hoe werkbaar dit antwoord is voor de praktijk van de JGZ.
- Ter afsluiting van één gevalsbeschrijving schrijft de voorzitter kort en bondig de antwoorden op één formulier, dat hij bij de trainer inlevert.
- Ter afsluiting van één gevalsbeschrijving noteert de inbrenger een aanbeveling die plenair met de hele groep wordt gedeeld.

Tijdsindeling

- Probeer minimaal drie gevalsbeschrijvingen te doen. Idealiter komen alle gevalsbeschrijvingen aan bod.
- Maak een tijdsindeling. Neem niet meer dan 15 à 20 minuten per geval.

Tip

- Wissel per gevalsbeschrijving van voorzitter.
- Houd het tempo erin.

Theorie

- Hoofdstuk 8 van de JGZ Richtlijn
- Bijlage 8 spelregels voor casusoverleg in samenwerkingsverbanden

Materiaal

- Formulieren gevalsbeschrijvingen juridische kaders. kaders

Onderwerp Juridische kaders: formulier gevalsbeschrijvingen juridische kaders

Formulier gevalsbeschrijvingen juridische kaders	
In steekwoorden de gevalsbeschrijving	
Wat is de vraag van de inbrenger?	
Wat zegt de JGZ Richtlijn hierover?	
Hoe werkbaar is dit antwoord voor de praktijk van de JGZ c.q. de eigen organisatie?	